

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

DEKRETAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRIIMTO LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. IX- 705 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-2164 GRAŽINIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI PAKARTOTINAI SVARSTYTI

2019 m. birželio 20 d. Nr. 1K-1667
Vilnius

1 straipsnis.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucijos 71 straipsnio pirmąja dalimi,

g r a ž i n u Lietuvos Respublikos Seimui pakartotinai svarstyti Lietuvos Respublikos Seimo 2019 m. birželio 4 d. priimtą ir Respublikos Prezidentei pateiktą pasirašyti bei oficialiai paskelbti Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo Nr. IX-705 pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2164 (toliau – Įstatymas) dėl šių motyvų:

1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – Konstitucija) 144 straipsnis numato, kad jeigu valstybėje iškyla grėsmė konstitucinei santvarkai ar visuomenės rimčiai, Seimas gali visoje valstybės teritorijoje ar jos dalyje įvesti nepaprastąją padėtį. Tarp Seimo sesijų neatidėliotiniais atvejais tokį sprendimą turi teisę priimti Respublikos Prezidentas. Konstitucijos 142 straipsnis numato, kad Seimas įveda karo padėtį, kai prireikia ginti Tėvynę arba vykdyti Lietuvos valstybės tarptautinius įsipareigojimus. Ginkluoto užpuolimo atveju, kai kyla grėsmė valstybės suverenumui ar teritorijos vientisumui, Respublikos Prezidentas nedelsdamas priima sprendimą dėl gynybos nuo ginkluotos agresijos, įveda karo padėtį visoje valstybėje ar jos dalyje.

2. Valstybės nepriklausomybė, teritorijos vientisumas, konstitucinė santvarka yra vienos svarbiausių konstitucinių vertybių, kurių apsauga yra prioritetinga valstybės valdžios ir visų piliečių priedermė (Konstitucinio Teismo 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarimas). Konstitucijos 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Tauta ir kiekvienas pilietis turi teisę priešintis bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką. Konstitucijos 139 straipsnis numato, kad Lietuvos valstybės gynimas nuo užsienio ginkluoto užpuolimo – kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio teisė ir pareiga. Remiantis Konstitucinio Teismo jurisprudencija, pagal Konstituciją krašto apsaugos teisinis reguliavimas turi būti nustatomas atsižvelgiant į geopolitinę situaciją ir kitus veiksnius, darančius įtaką valstybės saugumui. Įstatymų leidėjas privalo įvertinti galimas grėsmes valstybės saugumui, ilgalaikius politinius procesus, valstybės dalyvavimą valstybių tarpusavio pagalbos organizacijose ir pan. (Konstitucinio Teismo 2009 m. rugsėjo 24 d. nutarimas).

3. Sprendžiant dėl krašto apsaugos teisinio reguliavimo ir siekiant sudaryti sąlygas valstybės gynybai visomis įmanomomis priemonėmis, būtina užtikrinti ne tik tinkamą kariuomenės organizavimą, nepertraukiamą kariuomenės funkcijų, susijusių su valstybės gynybos užtikrinimu, vykdymą, bet ir sudaryti būtinas prielaidas Konstitucijos

3 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos piliečių teisės priešintis bet kam, kas kėsina į valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką, įgyvendinimui, t. y. užtikrinti piliečių tinkamą pasirengimą ginti valstybę nuo užsienio ginkluoto užpuolimo.

4. Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo I dalies 2 skyriaus trečiasis skirsnis numato, kad nacionalinį saugumą užtikrina ne tik valstybė, bet ir piliečiai saugodami tautines vertybes, ugdydami pasiryžimą ginti Lietuvos laisvę ir rengdamiesi visuotiniam pilietiniam pasipriešinimui. Šio įstatymo 7 skyriaus pirmasis skirsnis nustato, jog Lietuvos gynimas yra visuotinis ir besąlyginis. Remiantis to paties pirmojo skirsnio nuostatomis, gynybos visuotinumą reiškia, kad Lietuvą ginklu gina valstybės ir NATO sąjungininkų ginkluotosios pajėgos, kad gynybai panaudojami valstybės ištekliai, kad kiekvienas pilietis ir Tauta priešinas visais pagal tarptautinę teisę leistiniais būdais. Gynybos besąlyginumas reiškia, kad Lietuvos gynyba nėra saistoma jokių sąlygų ir kad niekas negali varžyti Tautos ir kiekvieno piliečio teisės priešintis agresoriui, okupantui ir bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ir konstitucinę santvarką. Lietuvos Respublikos ginkluotos gynybos ir pasipriešinimo agresijai įstatymo 6 straipsnis taip pat numato, kad agresijos atveju Lietuvos Respublika privalo būti ginama ginklu.

5. Priimto Įstatymo 41 straipsnio 2 dalis nustato, kad nepaprastosios ar karo padėties metu ginklus, ginklų priedėlius, šaudmenis, jų dalis policijos įstaigos ir kitos įstatymų įgalios valstybės institucijos laikinai paima ar rekvizuoja nepaprastąją ar karo padėtį reglamentuojančių įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis. Pagal šiuo metu galiojančią tiek Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymo 28 straipsnį, tiek Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo 37 straipsnį numatoma laikino ginklų paėmimo galimybė nepaprastosios ar karo padėties metu, tačiau nenustatoma, kokiais atvejais tokia galimybė galėtų būti įgyvendinta. Todėl priimto Įstatymo 41 straipsnio 2 dalies imperatyvi formuluotė sudaro prielaidas ne tik skirtingam priimto Įstatymo ir nepaprastąją ar karo padėtį reglamentuojančių įstatymų aiškinimui, bet ir laikinam ginklų bei šaudmenų paėmimui iš visų juos teisėtai turinčių asmenų visais atvejais, kai būtų įvedama nepaprastoji ar karo padėtis.

6. Vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – teisinis tikrumas ir aiškumas, kuris suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniui reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus (Konstitucinio Teismo 2018 m. balandžio 12 d., 2017 m. vasario 24 d., 2018 m. kovo 8 d. nutarimai). Remiantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatytais teisėkūros principais, teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, suprantamas, aiškus, nedviprasmiškas, teisės normos turi derėti tarpusavyje. Priimto Įstatymo ir šiuo metu galiojančių nepaprastosios ir karo padėties teisinį režimą reglamentuojančių įstatymų teisinis nenuoseklumas nacionalinio saugumo ir valstybės gynybos požiūriu ypač svarbioje srityje ir galimai privalomas ginklų paėmimas iš juos teisėtai turinčių asmenų visais atvejais įvedus nepaprastąją ar karo padėtį kelia grėsmę Lietuvos valstybės piliečių galimybėms įgyvendinti jiems Konstitucijos 3 straipsnio 2 dalyje laiduojamą teisę priešintis bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką.

7. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiuo metu Lietuvos Respublikos Seime svarstomas Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateiktas Karo padėties konstitucinio įstatymo projektas Nr. XIIIP-2875 ir jį lydintieji įstatymų projektai. Šio konstitucinio įstatymo projekto 17 straipsniu siūloma keisti šiuo metu galiojančią ginklų ir šaudmenų laikino paėmimo įvedus karo padėtį teisinį reguliavimą, nustatant, jog ginklai ir šaudmenys, kurie priklauso teisę juos laikyti turintiems asmenims, negali būti laikinai paimami, išskyrus tuos atvejus, kai šie ginklai ar šaudmenys reikalingi ginkluotosioms pajėgoms ar yra informacijos, kad jie gali būti panaudoti nusikalstamoms veikoms.

Minėtame įstatymo projekte nustatomi ir bendrieji turto laikinojo paėmimo ir turto rekvizicijos reikalavimai.

8. Atsižvelgiant į tai, reguliuojant visuomeninius santykius karo ar nepaprastosios padėties metu priimtame Įstatyme taip pat turėtų būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kuris sukurtų vientisą, nuoseklią teisės sistemą, skatinančią, bet ne varžančią piliečių pasiryžimą ginti Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką, o nuosavybės teisė būtų ribojama tik išimtiniais atvejais, kai to reikia visuomenės saugumui ar valstybės gyvybiškai svarbių funkcijų, t. y. valstybės gynybos, įgyvendinimui, ir tik įstatymų nustatyta tvarka. Laikinas ginklų paėmimas iš juos teisėtai laikančių asmenų nepaprastosios ar karo padėties metu tik tada, kai jie reikalingi ginkluotosioms pajėgoms ar yra informacijos, kad jie gali būti panaudoti nusikalstamų veikų darymui, sudaro prielaidas visuotiniam pilietiniam pasipriešinimui Lietuvos valstybės užpuolimo atveju ir Konstitucijos 3 straipsnio 2 dalyje numatytos kiekvieno piliečio teisės priešintis bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką, įgyvendinimui.

2 straipsnis.

S i ū l a u:

Pakeisti Įstatymo 41 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Nepaprastosios, karo padėties metu ar paskelbus mobilizaciją ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys ir jų dalys paliekami teisę juos laikyti turintiems asmenims, išskyrus tuos atvejus, kai jie yra reikalingi ginkluotosioms pajėgoms ar yra informacijos, kad jie gali būti panaudoti nusikalstamų veikų darymui. Šioje dalyje nustatytais atvejais ginklai, ginklų priedėliai, šaudmenys ir jų dalys gali būti laikinai paimami ar rekvizuojami nepaprastąją ar karo padėtį reglamentuojančių įstatymų nustatyta tvarka.“

3 straipsnis.

P a v e d u Respublikos Prezidentės vyriausiajai patarėjai Živilei Šatūnienei pateikti šį dekretą Lietuvos Respublikos Seimui.

Respublikos Prezidentė

Dalia Grybauskaitė